

פרשת ויקרא – כשרון לעומת עמל

הנפש חוטאת האדם מקריב

1. ויקרא פרק א, א-ב

(א) וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן לַה' מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבֶּקָר וּמִן הַעֲצֵן תִּקְרִיבוּ אֶת קָרְבָנְכֶם:

2. ויקרא פרק ד פסוק ב

דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: **נִפְשָׁא כִי תַחֲטֵא בְשִׁגְגָה מִכָּל מִצְוַת ה' אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְעִשְׂתָּהּ מֵאֲזוּת מִהֲגָה:**

3. לב אליהו ויקרא עמוד א

ראוי להתבונן בפרשה בענין החטא והבאת הקרבן עליו, שמצינו דבר והיפוכו: כלומר, שכשהתורה מדברת בהחטא – כתוב "ונפש כי תחטא", ולגבי הקרבת קרבנו כתוב: "אדם כי יקריב". ולמה קראו אותו כאן נפש וכאן אדם?

4. תלמוד בבלי מסכת סוטה דף ה עמוד א

א"י יוחנן: אר"ם – א"פר, ד"ם, מ"רה (למה נקרא שמו אדם שהוא אפר לס מרה – כלומר כולו הנל לכך אל יתגאה מרה היא לילחמות מרה היואלה מן המרייה שצכבל ומתגברת בלס הכל לפי החקשים ושינוי העמים ולפי המאלכל שאוכל ועל ידיה באין חליים ונגעים ומלאכות)

5. פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) ויקרא פרשת ויקרא דף י עמוד א

נפש כי תחטא בשגגה. נפש ולא (אדם). תני רבי חייא משל לכהן שהיו לו שתי נשים אחת בת כהן ואחת בת ישראל ומסר להם את העיסה וטמאהו. והתחיל מדיין עם הכהנת אמרה לו אדוני מה אתה מדיין עמי יותר מבת ישראל. אמר לה זו אינה למודה בטהרות מבית אביה אבל את כהנת ולמדה מבית אביך. כך המקום מניח את הגוף ומדיין עם הנפש לפי שהנפש מן העליונים ממקום טהרה וקדושה. והגוף מן התחתונים ממקום טומאה

6. ויקרא רבה (וילנא) פרשת ויקרא פרשה ב

אדם זה לשון חבה ולשון אחוה ולשון ריעות אמר הקדוש ברוך הוא ליחזקאל בן אדם בן אנשים כשרים בן צדיקים בן גומלי חסדים בן שמבזין את עצמן על כבודו של מקום ועל כבודו של ישראל כל ימיו

7. לב אליהו שם

והיינו טעמא, כי כשם שבעשיית החטא הקב"ה פונה מן "האדם" – עפר מן האדמה, כי הוא בן כפר, ואינו מבית המלך, והולך ומתדיין עם הנפש – מפני שהיא הכהנת ומבאי פלטיין של מלך, כן להיפך – כשבא להקריב קרבנו ולהתוודות ולשוב מחטאו אשר חטא – הקב"ה פונה מהנפש אשר אין כל חידוש בידיעתה כי רע ומר עזבה את השם, ורצונה בכפרת עוונה, אבל בזאת יתהלל בן הכפר - אפר, דם מרה – השכל וידוע להתקרב אל השי"ת, ולעזוב דרכו ומחשבתו הרעה, ומתחרט על העוול אשר בכפיו, ואם אוון פעל – לא יוסיף! הוא אשר נשאו לבו לשמים בעת יקריב קרבנו וחלבו יקטיר המזבחה - עליו נאמר: "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'!"

8. ויקרא פרק ב פסוק א

וַיִּפְשֵׁי כִּי תִקְרִיב קָרְבָן מִנְזוּחַ לַה' סֹלֶת יִהְיֶה קָרְבָנוֹ וַיִּצֶק עֲלֶיהָ שֶׁמֶן וַיִּזְחַן עֲלֶיהָ לְבִנְיָהּ: רש"י

(א) ונפש כי תקריב – לא נאמר נפש ככל קרבות נדבה אלא צמנחה, מי דרכו להתנדב מנחה, עני, אמר הקדוש ברוך הוא מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו:

9. לב אליהו שם עמוד ד

הנה מי שהוא עשיר – מביא פר לעולה, או אף אם אינו עשיר אבל ידו משגת מביא קרבן נדבה כבש וכדומה. ובוודאי אנשים אלו עוד נשאר להם בבייתם ריווח יותר מזה שהם מתנדבים להקריב לה', הרי אף שאמת הוא שנדבת לבם מקובלת ברצון וריח ניחוח לפניו יתברך, אם עשו אותו כהוגן וכדין ובמחשבה הראויה - אבל לכדי מדרגה של מסירות נפש בוודאי עדין לא הגיעו...

10. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף נ עמוד א

כי הא דרב יוסף בריה דרבי יהושע בן לוי חלש ואיתנגיד (גוע, ופחה כוחו). כי הדר, אמר ליה אבוה: מאי חזית? אמר ליה: עולם הפוך ראיתי, עליונים למטה (אותן שהיו כאלו חסונים לאיתי קלים). ותחתונים למעלה. אמר לו: בני, עולם ברור ראית. – ואנן (תלמודי חכמים היכי איתעין הסס?) היכי התם? – כי היכי דאיתו אנן הבא, הכי איתנין התם. ושמעתי שהיו אומרים: אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו.

11. מכתב מאליהו חלק ג עמוד 20

"אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו" – לא בשכלו אלא בידו; פירוש: מה שקנה בהשתדלותו בעמל. מכאן שלעולם הבא אין תורתו של אדם נדונה לפי כשרון שכלו, אלא לפי עמלו בתורה... נמצא שחכם מהיר השכל, חזק הזכרון ובעל הרבה ידיעות, אבל יגיעתו בתורה היתה מעטה – יהיה עם הארץ לעולם הבא! ואילו אחר ששכלו גס, זכרונו חלש וידיעותיו מעטות, אבל עמל ויגע הרבה בתורה – ישיג הרבה בעולם הבא, מפני שמה שרכש על ידי עמלו הוא כולו שלו. והיינו בבחינת עולם הפוך ראיתי – עליונים למטה ותחתונים למעלה.

12. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לד עמוד ב

אמר רבי יוחנן: כל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא לבעלי תשובה, אבל צדיקים גמורים – עין לא ראתה אלקים זולתך. ופליגא דרבי אבהו, דאמר רבי אבהו: מקום שבעלי תשובה עומדין – צדיקים גמורים אינם עומדין, שנאמר: שלום שלום לרוחק ולקרוב. לרוחק ברישא והדר לקרוב

13. רמב"ם הלכות תשובה פרק ז הלכה ד

ואל ידמה אדם בעל תשובה שהוא מרוחק ממעלת הצדיקים מפני העונות והחטאות שעשה, אין הדבר כן אלא אהוב ונחמד הוא לפני הבורא כאילו לא חטא מעולם, ולא עוד אלא ששכרו הרבה שהרי טעם טעם החטא ופירש ממנו וכבש יצרו, אמרו חכמים מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד בו, כלומר מעלתן גדולה ממעלת אלו שלא חטאו מעולם מפני שהן כובשים יצרים יותר מהם

האדם לא בוחר אם לעמול אלא במה לעמול

14. ספר מסילת ישרים פרק ו

ותראה כי טבע האדם כבד מאד, כי עפריות החמירות גס, על כן לא יחפוץ האדם בטורח ומלאכה. ומי שרוצה לזכות לעבודת הבורא יתברך, צריך שיתגבר נגד טבעו עצמו ויתגבר ויזדרז, שאם הוא מניח עצמו ביד כבודו, ודאי הוא שלא יצליח

15. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צט עמוד ב

אמר רבי אלעזר: כל אדם לעמל נברא, שנאמר כי אדם לעמל יולד... והיינו דאמר רבא: כולהו גופי דרופתקי נינהו, טובי לרזכי דהוי דרופתקי (טלמנין, כלומר, כל הגופין לעמל נבראו). דאורייתא. (אשכיו למוי עזקה והיה עמלו וטרחו בחוכה)

25. התועדות הרב שבתי סבלטיצקי עמוד 157
ממצרים יצאנו ללא מלחמה, הכל נעשה על ידי הקב"ה. ודווקא כשבאנו לארץ ישראל, בא הקב"ה ואומר לנו: אתם רוצים להכנס לארץ? בכבוד, תלחמו שבע שנים ותכבשו אותה. ואנחנו שואלים: ריבוננו של עולם, למה אי אפשר לקבל את ארץ ישראל בקלות? הרי היא שייכת לנו, היא הובטחה לנו, היא בנפש שלנו! הקב"ה עונה לנו: אתם לא קשורים למצרים, ולכן לא היתה בעיה לשלוף אתכם ממנה. אבל ארץ ישראל קשורה אליכם עד העצם, ולכן תצטרכו להשקיע ולכבוש אותה בעצמכם

מעב העמל – פרפקציוניסטיות

26. ויקרא פרק א, א

(א) וַיִּקְרָא אֶל מִשֵׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר:

27. בעל הטורים ויקרא פרק א פסוק א

אל"ף דויקרא זעירא. שמה היה גדול ועניו לא רצה לכתוב אלא "ויקרא" לשון מקרה כאילו לא דבר הקדוש ברוך הוא עמו אלא בחלום כדרך שנאמר בבלעם כאילו לא נראה לו השם אלא במקרה, ואמר לו הקדוש ברוך הוא לכתוב גם האל"ף ושוב אמר לו משה מחמת רוב ענוה שלא יכתבנה אלא קטנה יותר משאר אלפ"ן שבתורה וכתבה קטנה:

28. והגדת ויקרא עמוד 18

ומה מלמדנו? שלשואף יש לשלמות, יש לרצות להשיג הכל, אבל אם אין זה מתאפשר לא נוותר מכל וכל, אלא נשיג מה שביכולתנו ובאפשרותנו.

29. משנה מסכת אבות פרק ב

הוא היה אומר לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חורין ליבטל ממנה

30 פירוש רבינו יונה על אבות פרק ב

שלא תעלה על דעתך אינני רחב לב ולא אוכל לגומרה ומה יתרון בעמל ומה זועיל דיגיעתי שלא עליך לגומרה

31. תלמוד בבלי מסכת בכורות דף יז עמוד ב

מתני'. רחל שלא ביברה, וילדה שני זכרים, ויצאו שני ראשיהן כאחת, רבי יוסי הגלילי אומר: שניהן לכהן, שנאמר הזכרים לה, והכ"א: אי אפשר לצמצם [שיצאו שני ראשיהן כאחד, אלא האחד יצא תחילה ואנו אין יודעים מי הוא זה שיצא תחילה.], אלא אחד לו ואחד לבהן....

גמ'. אמרי רבי רבי ינאי: לרבי יוסי הגלילי שמעינן ליה דאמר אפשר לצמצם בידי שמים – וכ"ש בידי אדם [כלומר, אף דבר שלא נעשה בכוונה לצמצם ולדייק, וכגון שנעשה על ידי שמים – וכמשנתנו בלידת שני זכרים – או על ידי אדם שלא במטרה לצמצם, כיון שנראה לנו צמצום ודיוק, אומרים אנו שאכן מצמצם ומדויק הוא וכל שכן שאפשר לצמצם בידי אדם, היינו כשמלכתחילה נעשה דבר במטרה לצמצם ולדייק], ורבנן בידי שמים אי אפשר לצמצם, בידי אדם מאי (שמטכונין ומולדין כדי ללמס מאי אפשר ללמס או לא).? ...תא שמע ממדת כלים (לאמר רחמנא קמנת כה) ועפית שלחן ללמס ללמנו יפה ועשאוהו צלמותיו מלמלמות), ממדת מזבח; שאני התם דרחמנא אמר עביד ובכל היכי דמצית למיעבד ניהא ליה (ולעולם לא למלמו יפה). הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל.

32. התועדות הרב שבתי עמוד 100

בפרשת פקודי, בעת עשיית המשכן, כתוב המון פעמים שבני בנו את המשכן "כאשר ציוה ה' את משה". זה מופיע תשע עשרה פעמים! למה צריך לחזור על זה כל כך הרבה פעמים? יש באור נפלא של הרב מבריסק, הגרי"ז: בגמרא נחלקו חכמים האם "אפשר לצמצם" או "אי אפשר לצמצם". הכוונה היא האם יכול להיות ששני דברים במציאות יהיו בדיוק באותו זמן. שואלת הגמרא: אם אי אפשר לצמצם, אם אי אפשר להגיע בעולם הזה לדיוק מוחלט, איך אפשר לבנות את כלי המשכן במידות שציוה ה', הלא אם זה יצא מילמטר פחות או מילימטר יותר, זה לא יהיה לפי מה שהתורה אמרה? והגמרא עונה שמכיוון שאדם עושה את מה שהוא יכול, נוח לו לקב"ה מכך. לקב"ה זה מספיק, זה "כאשר ציוה ה'!!!"

16. שפתי חיים מידות ועבודת ה' חלק ב עמוד תלה

היינו מנת חלקו וגורלנו של כל אדם הוא לעמול, אי אפשר להשיג שום דבר בעולם הזה – גשמי או רוחני – מבלי לטרוח עבדו, אין לאדם בחייו שום אפשרות של בחירה אם להתאמץ או לא, כי בכל מקרה האדם מוכרח לעבוד. בחירת האדם היא רק במה להשקיע את עמלו – בהשגת צרכי הגוף, או בקנייני התורה ושאר המעלות הרוחניות. יש שזכו ובחרו בעמלה של תורה, ויש שאינם חפצים להתייגע בתורה ובמצוות, וטועים לחשוב שיחיו במנוחה ובבטלה, והאמת היא שיצטרכו לעמול לרכוש את הבלי העוה"ז – כסף, מעמד וכבוד.

מטרת העמל התחברות

17. תלמוד בבלי מסכת נדה דף ל עמוד ב

ואין לך ימים שאדם שרוי בטובה יותר מאותן הימים... ואיזהו ימים שיש בהם ירחים ואין בהם שנים – הוי אומר אלו ירחי לידה. ומלמדין אותו כל התורה כולה...וכיון שבא לאויר העולם – בא מלאך וסטריו על פיו, ומשכחו כל התורה כולה...

18. שיחות מוסר מאמר נח

והטעם לכך הוא, שמכיוון שבידו להגיע להשגות רוחניות ולמעלות נשגבות על ידי עמל ויגיעה, עליו להגיע בכוחות עצמו למעלות עליונות אלו.

19. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ו עמוד ב

ואמר רבי יצחק, אם יאמר לך אדם: יגעתי ולא מצאתי – אל תאמן, לא יגעתי ומצאתי – אל תאמן, יגעתי ומצאתי – תאמן.

20. שיחות מוסר מאמר נ

והיינו שאפילו מי שלמד תורה ומצא, אך מכיון שלא יגע בה, אין התורה "שלו", וכמי שלא מצא מאומה. ואמרו חז"ל "חביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום כיום שניתנה מהר סיני", "לומדיה" היינו בעמל וביגיעה כדבעי, והעמל מחבב אותה על הלומד כאלו קיבלה עכשיו מהר סיני

21. מסכתות קטנות מסכת כלה רבתי פרק ד

אם חפץ אתה להדבק באהבת הברוך, הוי נושא ונותן בטובתו, דכתיב ואהבת לרעך כמוך, מתוך שאהבת לרעך, הרי הוא כמוך.

22. שיחות מוסר מאמר ו

והנה טעות מושרשת היא בעולם, שאדם מטיב למי שהוא אוהב, ואוהב את האדם המיטיב עמו, וכאן למדנו דאיפכא הוא, שע"י שהוא מטיב עם חבירו – הוא נעשה אוהבו... וגם זה הוא בכלל מה שאמרו יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית", שהנותן צדקה הרי הוא "מקבל" הרבה יותר מן העני, כי על ידי נתינתו הוא מקבל "לב טוב".

23. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף לח עמוד א

אמר רב כהנא: אדם רוצה בקב שלו מתשעה קבים של חבירו (תנינה עליו על ידי שעמל בן)

24. מכתב מאליהו חלק ג עמוד 13

האדם העמל בדבר מסוים, כמדת עמלו מתקשר הוא אליו, ואהבתו לדבר זה מתגברת והולכת עם הגברת היגיעה. אנו רואים כי אדם שעמל לנטוע עץ וטורח בגידולו, נקשר אליו, עד שמתחיל לאהוב אותו. כי על ידי שהשקיע בו את כוחותיו ועמל בו, רואה הוא בעץ חלק מעצמו, מה'אני' שלו ולכן מקושר אליו; ומשום כך מרבה הוא לטפחו וליפתו כדי שהעץ שלו יראה נאה.

סיכום- פרשת ויקרא-כשרון לעומת עמל

הנפש חוטאת האדם מקריב

1-4 – פרשת ויקרא עוסקת בהקרבת קרבנות. התורה מכנה את המקריב בתואר "אדם" – אדם כי יקריב מכם קרבן לה'... " לעומת זאת את החוטא היא מכנה בתואר "נפש" – נפש כי תחטא בשגגה". תמה הרב אליהו לאפיאן בספרו 'לב אליהו' מדוע את המקריב מכנה התורה "אדם" ואת החוטא "נפש", הרי זהו דבר והיפוכו שהרי הנפש היא חלק אלוהי ממעל והאדם נקרא אדם על שם האדמה ממנה נוצר וכמו שאמר ר' יוחנן שאדם הם ראשי תיבות אפר, דם, מרה. וביאר רש"י שכוונת ר' יוחנן לומר ש"כולו הבל ולכך אל יתגאה". ואם כן את חלק ההקרבה שמביא את האדם להתעלות היה ראוי לכנות בתואר "נפש" ואת חלק החטא המבטא את פחיתותו של האדם היה ראוי לכנות בתואר "אדם".

5-7 – תשובה לשאלה זו אנו מוצאים בפסיקתא ובמדרש רבה. רבי חייא ממשיל משל, לכהן שהיו לו שתי נשים, אחת בת כהן ואחת בת ישראל ומסר להם עיסה וטמאו אותה. התחיל הכהן לדיין עם הכוהנת. אמרה לו: אדוני, מה אתה מתדיין עמי יותר מבת ישראל? אמר לה: "את מורגלת מבית אביך בטהרות ואילו היא אינה מורגלת. כך הקב"ה בשעה שהאדם חוטא, אין הקב"ה הולך ומתדיין עם הגוף (האדם) אלא עם הנפש, שהרי הנפש היא מהעליונים וממנה מצופה הרבה יותר שלא לחטוא. מאותה סיבה, כאשר התורה באה לתאר את המקריב היא משתמשת בתואר "אדם" שהרי שהוא לשון חיבה, ומבאר בעל ה'לב אליהו' שהתואר "אדם" מבטא את החומר הפחות וכלל לא מצופה ממנו לבוא ולהיטהר וכאשר בכל זאת בא להיטהר בהקרבת הקרבנות הקב"ה פונה מהנפש אשר בבואה לבוא ולהקריב אין כל חידוש ומפאר את האדם שלמרות כל נטיותיו החומריות בחר בדרך ההתעלות.

8-9 – פעם אחת בלבד אנו מוצאים שהתורה משתמשת בתואר "נפש" בהבאת קרבן – ונפש כי תקריב קרבן לה' סלת יהיה קרבנו... " רש"י מבאר שבכל קרבנות נדבה לא נאמר "נפש" מלבד קרבן המנחה. ומי דרכו להביא מנחה? העני- אמר הקב"ה מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו. בעל ה'לב אליהו' מבאר שהעשיר, על אף שמביא פר וכן מי שאינו עשיר ואינו עני מביא שה, סוף סוף נשאר להם בביתם ריווח יותר ממה שהם מתנדבים, אך העני אין לו בביתו ריווח וגם מה שכבר יש לו הוא מביא לקרבן ונמצא שבהבאת קרבנו הוא מגיע למדרגה של מסירות נפש ומשום כך בקרבן העני משתמשת התורה בתואר "נפש".

נמצא שכשהתורה משתמשת בתואר "נפש" אצל החטא היא באה לבקר את נפש האדם על כך שמעלה במדרגה הגבוהה שלה. בתואר "אדם" משתמשת התורה, כשהיא באה לשבח את מעלת הצד החומרי שעמל והתעלה מעל מדרגתו ובתואר "נפש" משתמשת התורה ביחס לקרבן העני, כדי להורות על המסירות נפש של העני בהבאת הקרבן.

בשיעור זה נעסוק במעלת העמל לעומת בעל הכישרון. בעל כישרון דומה לנפש, מחד אצל הנפש אין התורה משתבחת בהבאת הקרבן שהרי סוף סוף נטייתה של הנפש היא לטוב ומאידיך כאשר הנפש בוגדת במעלתה וחוטאת התורה מבקרת אותה שהרי סוף סוף מחמת מעלתה לא היה ראוי שתחטא, כך בדיוק אצל בעל הכישרון, מחד אין לו להשתבח בכישרונו שהרי סוף סוף הוא מוכן לכך ומאידיך כאשר בעל הכישרון לא יוציא את כישרונו אל הפועל ראוי לבקר אותו על כך, שהרי סוף סוף הוא מועל בנטייתו הטבעית.

לעומת זאת ה"עמל" דומה למדרגת "האדם", כשם שאת ה"אדם", התורה משבחת בשעה שהוא מתרומם מעל נטיותיו החומריות ומצליח לבוא לידי התעלות רוחנית כך אצל ה"עמל" בשעה שהוא עומל ומצליח להתעלות מעל מקומו הטבעי ראוי הוא לשבח.

כמובן שכאשר בעל הכישרון מנצל את כישרונו ועומל מעבר לנטייה הטבעית ראוי הוא לשבח בדיוק כמו העמל וכפי שהתורה בקרבן העני השתמשה בתואר "נפש".

10-11 – בגמרא מסופר שכשחלה רב יוסף בנו של רבי יהושע גועו ופרחה רוחו ועלה לעולם הבא, לאחר זמן חזר בחזרה. שאל אותו אביו מה ראית? ענה רב יוסף: "עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה, כלומר מי שהוא חשוב בעולם הזה אינו חשוב בעולם הבא ומי שאינו חשוב בעולם הזה חשוב הוא בעולם הבא. המשיך לשאול אותו אביו: "ותלמידי חכמים איך הם שם בעולם העליון? ענה רב יוסף: כמו שהם כאן כך הם שם והוסיף ואמר ששמע שהיו אומרים "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו". מדייק המכתב מאליהו שבדווקא אמרו "ותלמודו בידו" ולא "ותלמודו בשכלו", משום שהעיקר הוא מה שקנה בהשתדלותו בעמל ומכאן אנו למדים שלעולם הבא אין תורתו של אדם נדונה לפי כישרון שכלו, אלא לפי עמלו בתורה. נמצא שחכם מהיר השכל, חזק הזכרון ובעל הרבה ידיעות, אבל יגיעתו בתורה היתה מעטה – יהיה עם הארץ לעולם הבא! ואילו אחר ששכלו גס, זכרונו חלש וידיעותיו מעטות, אבל עמל ויגע הרבה בתורה – ישיג הרבה בעולם הבא, מפני שמה שרכש על ידי עמלו הוא כולו שלו. והיינו בבחינת עולם הפוך ראיתי – עליונים למטה ותחתונים למעלה.

היסוד הזה נכון בתורה ונכון בכל החיים. יש אנשים שנטייתם הטבעית היא לחסד ולעומתם יש אנשים שנטייתם הטבעית היא אנוכיות. ברור שכאשר בעל החסד עושה חסד ראוי הוא להכרת הטוב אך בשעה שהנוטה לאנוכיות עושה חסד ראוי הוא לשבח ומעלתו גדולה מאד!!

פעמים רבות ניתן לראות את התופעה הזו בקרב ילדים, יש ילדים מאד כישרוניים, מחוננים ומבריקים ולעומתם יש ילדים מאד מתקשים. בתחילת הדרך נראה לכולם שהילד הכישרוני והמחונן יגיע רחוק, אך פתאום לאחר שנים רואים שהמחונן והכישרוני הגיע למקום מסוים ולעומתו המתקשה שעמל כל העת לסגור את הפערים הגיע רחוק הרבה יותר. אנו כהורים צריכים מאד להיזהר לא להתפאר בכישרונו של הילד אלא בעמלו, אם נמצא כיצד לאתגר את הילד המחונן יתכן וגם הוא יגיע רחוק, אך אם נסתפק בכך שהוא מסתדר בחברה בה הוא נמצא, לאחר כמה שנים אנו עלולים למצוא את עצמנו עומדים בפני שוקת שבורה.

כמו שמצאנו במסכת כלה ש"אם חפץ אתה להדבק באהבת חברך, הוי נושא ונותן בטובתו" ומבאר ר' חיים שמואלביץ שיש טעות מושרשת, שאדם מיטיב למי שהוא אוהב ואוהב את מי שמיטיב עמו, ממסכת כלה אנו למדים להפך, שעל ידי שהאדם מיטיב עם חברו, הוא נעשה אוהבו. עד כמה היסוד הזה חזק רואים אצל ילדים, היחס בין ילדים להורים הוא יחס של נתינה אדירה מצד ההורים כלפי ילדיהם. האהבה הכי חזקה במציאות היא אהבה מצד ההורים לילדיהם והסיבה לכך היא הנתינה. פעמים ניתן לראות שאם ל"ע יש במשפחה ילד מיוחד שזקק ליותר יחס משאר אחיו, אפילו רק בצד הטכני, האהבה הכי גדולה היא דווקא לאותו ילד, משום שעליו עומלים הכי הרבה. גם בזוגיות צריך לדעת שהיכולת להגיע לאהבה אמיתית היא לא להיות בעמדה של לקבל אלא להפך, להיות בעמדה של נותן, ככל שאחד מבני הזוג ירצה להיטיב עם בן/בת זוגו כך אהבתו תגדל. גם במצבים של לפני חתונה, פעמים רבות כדי לפתח את קשר למטרת חתונה נדרש להשקיע ולעמול יותר על הקשר, ככל שנעמול יותר נתחבר יותר וככל שנעמול פחות כך הריחוק יהיה גדול יותר. לכן אומר רב כהנא שרוצה אדם בקב שלו יותר מתשעה קבין של חברו, ומבאר רש"י שהקב שלו חביבה עליו משום שעמל עליה. כותב המכתב מאליהו שכמידת העמל כן תהיה מידת הקשר. ההסבר לכך הוא, שכאשר אדם נמצא בעמדה של נתינה והוא משקיע מכוונותיו, הוא נותן מה'אני' שלו ולכן הוא מתקשר לאותו דבר. על פי יסוד זה מסביר הרב שבתי מדוע כשיצאנו ממצרים הכל נעשה על ידי הקב"ה ודווקא כשבאנו לארץ ישראל בא הקב"ה ואומר לנו: "אתם רוצים להכנס לארץ? בכבוד, תלחמו שבע שנים ותכבשו אותה. ולכאורה למה אי אפשר לקבל את ארץ ישראל בקלות, הרי היא שייכת לנו, אלא שלמצרים לא היינו קשורים ולכן לא היתה בעיה לשלוף אותנו ממנה, אבל ארץ ישראל קשורה אלינו עד העצם וכדי שלא יצליחו להוציא אותנו ממנה כל כך בקלות עלינו לחזק את הקשר וזאת נעשה על ידי שנעמול על קנייתה.

מעבד העמל פרפקציוניסטי

26-30 – ספר ויקרא פותח בקריאה מצד ה' אל משה – ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמור". האות אלף במילה "ויקרא" היא אלף זעירא. בעל הטורים ביאר שמשה היה גדול ועניו ולא רצה לכתוב אלא "ויקרא" לשון מקרה כמו שנכתב אצל בלעם, אך הקב"ה לא הסכים ואמר למשה לכתוב גם את האלף, משה לא הרפה וביקש מהקב"ה שלפחות ירשה לו לכתוב אלף קטנה והקב"ה נענה לבקשתו. הרב גלינסקי אומר שדבר זה בא ללמדנו שאמנם יש לשאוף לשלמות, יש לרצות להשיג הכל, אבל אם אין זה מתאפשר לא נוותר ונשיג מה שביכולתנו ובאפשרותנו.

12-13 – בגמרא נחלקו רבי יוחנן ור' אבהו מי גדול ממי, האם צדיקים או בעלי תשובה. ר' יוחנן סובר שמעלת הצדיקים גדולה מזו של בעלי התשובה ודעת ר' אבהו שבמקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם עומדים. הרמב"ם פסק כר' אבהו וכתב שבעל תשובה אהוב ונחמד לפני הבורא כאלו לא חטא מעולם, ולא עוד אלא ששכרו הרבה ומעלתו גדולה מאלו שלא חטאו מעולם "מפני שהם כובשים יצרם יותר מהם". אדם שטעם טעם חטא צריך עמל רב כדי לא ליפול פעם נוספת בחטא, לעומת הצדיק שטבעו הוא נוטה לטוב. משום כך פסק הרמב"ם שהבעל תשובה שקנה את מדרגתו בעמל רב גדול מהצדיק שלא חטא מחמת טבעו הטוב.

האדם לא בוחר אם לעמול אלא במה לעמול

14-16 – כשאנו מתבוננים בדברי המסילת ישירים נראה שלאדם יש אפשרות להיות בשני מצבים או עמל או בטל – "כי עפריות החומריות גס, על כן לא יחפוץ האדם בטורח המלאכה. ומי שרוצה לזכות לעבודת הבורא צריך שיתגבר נגד טבעו עצמו...". אך מדברי רבי אליעזר משמע אחרת – "כל אדם לעמל נברא וכן אמר רבא שכל הגופין לעמל נבראו ואשרי מי שעמלו בתורה. ביאר השפתי חיים שגורלו של האדם הוא לעמול ואי אפשר להשיג שום דבר, גשמי או רוחני מבלי לטרוח עבורו. אין לאדם שום בחירה אם להתאמץ או לא, כי בכל מקרה האדם מוכרח לעבוד, כל בחירתו של האדם היא במה להשקיע את עמלו, האם בהשגת צרכי הגוף או בקנייני התורה ושאר המעלות הרוחניות. ניתן לבאר שגם דברי המסילת ישירים מכוונים להסבר זה. המסילת ישירים מדבר על עמל בכיוון החיובי. מי שעומל בכיוון החיובי נגד גסות חומריותו זוכה לעבוד את הבורא יתברך, ומי שהולך אחר נטיותיו החומריות עומל בכיוון השלילי.

על עשו נאמר שהיה איש בטל וגם נאמר שהיה איש יודע ציד, כיצד הדברים מסתדרים? אלא שמי שעומל בכיוון השלילי הרי הוא בטל!! מעטים האנשים שניתן למצוא אותם יושבים ללא שום מעש, בדרך כלל האנשים מתחלקים לשניים, אלא שעומלים להשיג דברים שליליים ואלו שעומלים להשיג דברים חיוביים. ניקח לדוגמא אדם של"ע מכור לסמים על אף כל בטלנותו סוף סוף הוא יעמול הרבה מאד כדי להשיג את הסם אליו הוא "זקוק".

מטרת העמל - התחברות

19-25 – במסכת נידה מובא שאין ימים שאדם שרוי בטובה מאותן הימים שהוא שוהה ברחם אמו, שם מלמדים אותו את כל התורה וכיון שבא לאויר העולם, בא מלאך וסטרו על פיו ומשכחו כל התורה כולה. מבאר ר' חיים שמואלביץ שהטעם לכך, שמכיון שבידו להגיע להשגות רוחניות ולמעלות נשגבות על ידי עמל ויגיעה, עליו להגיע בכוחות עצמו למעלות אלו. משום כך אמר רבי יצחק "אם יאמר לך אדם: יגעת ולא מצאתי – אל תאמן, לא יגעת ומצאתי – אל תאמן, יגעת ומצאתי – אל תאמן. וביאר ר' חיים שמואלביץ שאין הכוונה שמי שלא יגע ולא מצא באמת לא מצא כלום, אלא שכיון שלא התייגע על המציאה המציאה שמצא אינה שלו ונחשב כמי שלא מצא מאומה, מה שאין כן אצל היגע שהתורה שמצא הרי היא שלו. מכאן אנו למדים שכאשר אדם יגע על דבר מסוים, היגיעה גורמת לחיבור בינו לבין הדבר עליו התייגע ונחשב כאלו אותו דבר שייך לו. הגמרא במגילה מדברת על יגיעת התורה, אך הכלל של החיבור בין האדם לבין הדבר עליו הוא יגע אינו חל רק על התורה אלא על כל דבר.

הרב מבריסק השתמש בדעת חכמים כדי לתרץ שאלה גדולה. בפרשת פקודי, בעת עשיית המשכן, כתוב תשע עשרה פעמים שבנ"ו בנו את המשכן "כאשר ציוה ה' את משה". למה צריך לחזור על זה כל כך הרבה פעמים? אלא שריבוי הפעמים בא להורות לנו שגם אם לא יצא בדיוק בדיוק כמו שה' ציווה, גם אם נחרוג מילימטר לכאן או מילימטר לשם מבחינתו של הקב"ה זה בסדר גמור וזה בגדר של "אשר ציוה ה'". הקב"ה לא דורש מאתנו להצליח לדייק בדיוק לפי מידות התורה, הקב"ה דורש מאתנו לעשות מה שאנו יכולים!!!

חברים יקרים!

מעלתו של האדם נקבעת לפי עמלו ולא לפי כישרונו. אין לנו יכולת לבחור האם לעמול או לא לעמול, כל בחירתנו היא במה לעמול, האם לעמול בדברים טובים או לעמול בדברים לא טובים. מטרת העמל היא להביא את האדם להתחבר אל הדבר עליו הוא עמל, ללא עמל לא יכולה להיות התחברות! המעכב הראשי של העמל הוא ההתמקדות בהצלחה ולא בעשייה. התביעה של ריבוננו של עולם מאתנו היא לא להצליח אלא לעשות!!
שבת שלום!

פעמים רבות כאשר אדם רואה שיש פער גדול בין שאיפותיו לבין כוחותיו, במקום לצמצם את הפער כמה שאפשר הוא אפילו לא מתחיל לנסות, הפער גורם לו רפיון וחולשה והוא נכנס לעמדה של ייאוש וחוסר עשייה. משה רבנו מלמדנו שלא זו הדרך, גם כאשר אנו לא רואים שום סיכוי להגשים את שאיפותינו באופן מוחלט, עלינו להשתדל כפי יכולתנו ומה שנצליח נצליח, **הקב"ה לא מתעסק בשאלה האם הצלחנו או לא הצלחנו, אלא האם התאמצנו ועמלנו.** הטעות של הפרפקציוניסטים היא, שהם מודדים את עצמם לפי ההצלחה ולא לפי העמל וכשהם רואים שהם לא יצליחו להגשים את חלומם הם בוחרים בדרך של "שב ואל תעשה". ומשום כך כל כישרונם לא מקבל ביטוי במציאות והרבה דברים טובים לא יוצאים אל הפועל. אמנם לפרפקציוניסטים יש יתרון שהם שואפים גבוה לעומת אנשים אחרים ששואפים לבינוניות. אנשים ששואפים לבינוניות הם אמנם אנשים שמצליחים לעשות ולקדם דברים אבל הכל בינוני, הם מקבלים פרויקט ובהורדה למעשה פתאום שמים לב שיש הרבה פינות שאינן סגורות, כמובן שגם דרך זו אינה רצויה, הדרך הטובה והנכונה היא שאיפה לשלמות מתוך התמקדות בעשייה שתביא להגשמת השאיפה. בדרך זו נשיג גם שאיפות גבוהות וגם את הגשמתם. וכן אמרו במסכת אבות "לא עליך המלאכה לגמור" וביאר רבנו יונה שלא יאמר אדם כיון שלא אוכל לגמור את המלאכה מה יועיל העמל שלי, אלא ידע האדם שהעיקר הוא העמל ולא ההצלחה.

31-32 – במשנה מובא מקרה של כבשה שבלידה הראשונה ילדה שני זכרים ויצאו שני ראשיהם כאחת. דעת רבי יוסי שלשני הזכרים יש דין בכור ואת שניהם צריך להביא לכהן. חכמים חולקים וסוברים שאי אפשר לצמצם ולכוון שיצאו שני ראשים בבת אחת, אלא בודאי אחד נולד תחילה ואין אנו יודעים איזה הוא ולכן אחד מהנולדים נשאר לבעלים. בגמרא הסיקו שלדעת ר' יוסי הסובר שאפשר לצמצם אפילו במקרים שקורים בידי שמים (כגון לידת שני כבשים) אע"פ שלא היתה כאן כוונה מיוחדת שיצאו שני הראשים כאחד כ"ש במקרים שקורים בידי אדם, כגון שמתכוונים מתחילה לעשות שתי פעולות בבת אחת בודאי שאפשר לצמצם (סברת ר' יוסי שאנו הולכים לפי ראות עיני האדם, ואם לעיני האדם הדבר נראה כדבר אחד מדויק, אמרינן שהכל נעשה בדיוק. אך מה יסברו חכמים בדבר שנעשה בידי אדם, האם הדין שהשמיעו חכמים שאי אפשר לצמצם הוא דווקא בדבר שנעשה בידי שמים ללא כוונה לצמצם אבל בדבר שנעשה בידי אדם וודאי שאפשר לצמצם ולעשות דברים בצורה מדויקת, או שלעולם בעולם שלנו אי אפשר לעשות דברים בצורה מדויקת. הגמרא מנסה להביא הוכחה לכך שניתן לעשות דברים בצורה מדויקת ממידות כלי המשכן. ומכך שהתורה ציוותה את האדם לעשות את הכלים במידות מסוימות ברור שהאדם יכול לדייק, שהרי אם לא יכול לדייק נמצא שלא קיים את מצוות התורה. הגמרא דוחה את הראיה הזו ואומרת שלגבי כלי המשכן נכון שהתורה ציוותה לעשות כל כלי במידה מסוימת ובכל אופן אין התורה מתכוונת שנצליח לדייק לחלוטין אלא כמה שנצליח נוח לקב"ה בכך.

